

Farkas Gábor

Hétköznapi szerepek

Hány szerepe lehet egy embernek a saját életében – vagy másokéban? Mennyiben határozza meg ezeket a szerepeket a közösség és az egyén kapcsolata, az identitáskeresés válságai? Az újabb és újabb szerepeket hogyan befolyásolják a materiális (itt: a valóságban létező, megtörtént) és a spirituális folyamatok? Ezekre a kérdésekre lelhetünk választ (avagy lelhetjük meg a megválaszolatlanság nyugtalanságát) Oláh András új kötetében.

Ha a novellákat és drámákat tartalmazó, valamint gyűjteményes könyveket is számoljuk, ez a költő tizenharmadik kötete. A címben kifejezett létállapotot tükrözi a könyv öt fejezete, engedve annak az értelmezésnek, hogy valamilyen személyes lélektani válságot, a baráti, szerelmi és az otthonhoz kötődő viszonyrendszerekben megbomlott szálakat kifejező lírát közvetít a versben megszólaló én. Mindannyiunk énjait, énünket tükröző vagy elrejtő szerepeit ábrázolhatnák ezek a verssorok, olykor annyira személyes a költő hangneme: „nézed a kopár parkettát a szobában / csak a bútorok helyének nyoma világlik / mintha bent is ősz volna” (*hontalan*); „egész életedben szocializálni akartál / magaddá formálni / bújtam volna hozzád de nem jutottam messzire” (*engedd*). A szerző olyan léthelyzetet állít a középpontba, amelyben „az Úr is övön alul üt”, amelyben „minden út felfeslő fájdalom”, mert „megrepedt e múlt nélküli lét” – fogalmazódik meg az egyszerre melanko-

likus és groteszk állapot bravúros költői játékosággal ötvözve az *el semmi sem múlik* című szonettben. Ha lineárisan tekintjük át a fejezeteket, elmondható, hogy a könyv elején ez a személyes, inkább spirituális válságot kifejező tartalom a releváns, míg a záró fejezetekben (*Kívül a körön, Rövidzárlat*) a közösségi és materiális krízisek válnak meghatározóvá. Ami a két dimenziót összeköti, a költői szerepvállalás érzékenysége és a mindvégig jellemző sejtelmes, metaforikus gondolkodás.

A huszonegyedik századi ember életérzései, a kishitűség, a feleslegesség férfihangra komponált akkordjai ezek a versek: „minden nőd megcsalt elhagyott / bogár vagy: bárki eltapos” – fogalmazza meg Oláh András a Krúdy-hős Szindbád új szerepét (*Szindbád új szerepben*). És mintha az identitásválságon a múlt, a hagyományok ereje sem lenne képes változtatni: „hiába rakod össze mind a tegnapok köveit / visszafelé nem nyílik út / - s a halálnak sem lehet újra nekifutni” (*visszafelé nem nyílik út*). A megtörtént események, a kimondott szavak, a megtett gesztusok végérvényes lezártsága, visszafordíthatatlansága éppúgy kifejeződik ezekben a szavakban, mint a kiüresedés tragikuma. És legjellemzőbben megfogalmazódik a kívül rekedtségtől való félelem, mikor úgy érezzük, „kívül rekedtünk mindegyik körön / lettünk eldobott kő vagy levetett kabát” (*félelemmel*), csak a „panel-magány”

marad számunkra, mikor „a túlerőben lévő csönd hiú / ábrándja úz: hátha mégis van kiút” (*jelmezek*).

A szerepek árnyaltak – tehát nem sematikusak –, ebbe illeszthető a szerző szintén árnyalt Isten-képe. A kategorikus kijelentés, amely szerint „az Írás is halott” (*Isten elszámolta magát*), nem az ateizmust fejezi ki: kórkép a jelen emberéről, aki „Nietzsche tányérján a halálból szemez” és „álmait megtagadja”, de azért „szabad marad”. És hogy ez az Istent nélkülöző szabadság mennyire kétes, azt a kötet közvetlen ezt követő *júdást* (kis kezdőbetűvel!) megszólító szonettje bizonyítja: „és szétszóródik mind a harminc ezüst (...) torkodra dermed a félsz / szélmalomharc” – az Istent tagadó – avagy eláruló – szerep tehát *szélmalomharc*, a kétségekre nem jelent megoldást.

A kötet záró fejezete (*Rövidzárlat*) vers-technikai szempontból a legerősebb, összesen nyolc szonettet tartalmaz, és a *bordal helyett* című textust, ami Vörösmarty *A vén cigányának továbbírása*. Több mint az intertextualitás lehetőségeit kihasználó reflexív költemény: fiktív dialógus a nagy költőelőd eszmeiségével, felsorakoztatva a jelenkor magyar (!) társadalmának negatívumait, és hiába „nincs már aki bírná ezt gyomorral”, a diskurzus záró sorai – mint az előhívott tizenkilencedik századi versben is – mégis optimisták: „mély álmából ébredjen fel hazánk (...) sárba taposva is állj talpra végre (...) ne maradj legyőzött megvetett bohóc”. Mindez – bár manapság elemzésekkel illik kerülni ezt a szót – hazafias. A kötet egészének üzenetét tekintve ez, mint lehetséges pozitív szerep jelenik meg a befogadó számára mintegy felülírva a korábbi fejezetek melankolikus, a feleslegesség érzetét keltő hangnemét. Ez azonban csak látszólag ellentmondás. Inkább vélhető a tudatos kötetszerkesztés

a bizonytalan, hite hagyott, valamin kívül rekedt szerepváltozatok felől a magabiztos, nemzetéért aggódó én felé. Igazolja ezt maga az elemzett vers, amelyben az „állj talpra végre” gondolatát ugyanaz a vívódás, kesergés előzi meg, ami már a könyv nyitó fejezeteiből is ismert.

A költő korábbi kötetekre jellemző magabiztos attitűd helyett az *Anyagfáradtság* verseiben a bizonytalanság a meghatározó. Bizonytalan szerelmet (*forgácsok, tilosban, búcsú*), bizonytalan egzisztenciát (*kívül a körön*) és létbizonytalanságot (*oppozíció*) ábrázolnak a költemények. Bizonyára ezzel függenek össze a költői technika változásai is: gondolok itt a tudatosan kis betűvel kezdett verscímekekre vagy a szabad-versek túlsúlyára a kötetben. Azonban fontos hangsúlyozni, hogy csak az attitűd, a lírai én perspektívája fejezi ki a bizonytalanságot, a költői technika nem. A már fentebb említett posztmodern nyelvi játékokra épülő *el semmi sem múlik* című szonett vagy a *bordal helyett* című ismert Vörösmarty-költeményre reflektáló opus mutatják Oláh András a kötet egészét meghatározó költői tudatosságát, valamint kiemelhető, hogy – jellemző módon a záró fejezetekben – összesen tizenhárom szonett, és – a szabad-versek túlsúlya ellenére – több ütemhangsúlyos formára épülő költemény (*bordal helyett, holnaptól, kívül a körön*) kapott helyet a könyvben. A költői technika rutinossága természetesen nem teszi klisék halmozává a kötetet. A mátészalkai költő folyamatosan „betartja” az arányokat a hétköznapi és a metaforikus nyelvi kifejezés, valamint a rímekre, ütemhangsúlyra és a prózára hangolt gondolatok között.

Minden ember életében vannak időszakai a hallgatásnak, amikor csak érelednek a gondolatok, de nem mernek megmutatkozni. Az *Anyagfáradtság* című kötetben Oláh András költői képei ezeket a néha

nyomasztó, néha felemelő gondolato-
kat fűzik mondatokba olyan versvilágot
teremtve, melyben az individuális, sze-

mélyes identitását kereső én együtt van
jelen a közösséget megszólító, prófétai
szerepvállalással.

(Oláh András: *Anyagfáradtság*. Hungarovox Kiadó, Budapest, 2010)

Banga Ferenc: *A nagy játék IV.*

Hámori Ferenc

Hazag Mihály lomjai

Hazag Mihállyal – nekem Misi – mindketten Sárospatakon nőttünk föl, ott éltünk a gimnázium befejezéséig, így aztán már óvodás korunk óta ismerjük egymást. Bár az általános iskola padjait különböző intézményekben koptattuk, és szoros kapcsolat, közelebbi barátság sosem alakult ki közöttünk, a sok szempontból meghatározó gimnáziumi évek közösek voltak az életünkben.

1971-ben, a debreceni tanítóképző elvégzését követően rögtön a berentei művelődési ház vezetője lett, és a hagyományos pataki lokálpatriotizmust kazincbarcikai-ra cserélte. Néhány év népművelési felügyelői munkát követően 13 évig a város művelődési központjának igazgatója. A rendszerváltást követően ő is vált, és a rákövetkező közel két évtizedben a megyei irányító szervezet közművelődési és közgyűjteményi referenseként szolgálja a közművelődés ügyét. 2009 vége óta nyugdíjas.

A *Lomjaim*, miként alcíme is jelzi, válogatást tartalmaz a szerző szakmai írásaiból, beszédeiből, a vele készült riportokból. A könyvben olvasható, negyven évet átfogó írások bepillantást adnak Észak-Magyarország, ezen belül egy iparváros, Kazincbarcika (és ennek révén persze valamilyenre az egész ország) közművelődési mindennapjaiba, a programok kidolgozására, irányítására és megvalósítására hivatott intézményrendszer problémáiba. Az írások zöme szigorúan szakmai jellegű, a

fiatal népművelési felügyelő évad-értékelő összegzésétől kezdve a kultúra-finanszírozás kérdéseit taglaló tankönyvrészleten és a közművelődési törvény végrehajtását szabályozó rendelet tervezetén át Kazincbarcika város kulturális koncepciójáig. Nem könnyű olvasmány, nekem legalábbis, a népművelés, közoktatás, közművelődés kérdéseit, problémáit inkább csak a vulgáris médiatudósításokból ismerő laikusnak semmiképp. De nem érdekességek és tanulságok nélkül való.

Vegyük mindjárt az elsőt: a Városi Tanács Népművelési felügyelő évad értékelése 1975-ből. Az időutazás azzal kezdődik, hogy az írás nyelvezete miatt időnként elborítja az embert a borzongással vegyes röhögési inger – szerencsére régen nem kell már sem írunk, sem olvasnunk ezt a nyelvet. Én is jól elfelejtettem, noha a Közgázon minden valószínűség szerint igencsak az utolsók közé tartoztam azok közül, akiknek még vizsgázniuk kellett politikai gazdaságtanból.

Miután elhessegettem a kísértést, hogy utána nézzek, mik voltak a párt XI. kongresszusának nyilván kötelező jelleggel hivatkozott határozatai, és némi koncentrált erőfeszítéssel sikerült a nyelvezetből kihámoznom a mondandót, felsejlett bennem egy emlék, egy érzés és világkép emléke. És ez nem más, mint az a belülről jövő, nem annyira tudatos, inkább emocionális meggyőződés, hogy az újra meg újra előbukkanó bornírt hülyeségeken, a meg-

csontosodott intézményrendszeren és részint az előzőeket ismétlő, részint az utóbbiakat irányító vezetőkön túl valahol léteznie kell egy jobb (ha ugyan nem tökéletes) rendszernek vagy világnak (talán társadalom lenne itt a legpontosabb kifejezés, de az azt a téves képzetet keltené, hogy politikailag gondolkoztam és ellenzéki voltam, netán forradalmat akartam volna, pedig arról szó sem volt), szóval léteznie kell egy jobb világnak, amelynek megvalósítása az én dolgom, illetve a mi dolgunk, ergo az annak érdekében végzendő munka a világ legtermészetesebb dolga. Ez az érzés munkált bennem, vagy talán pontosabban ezzel a nem igazán tudatosult érzéssel tettem a dolgom első munkahelyemen, a Távirdán a 70-es években, és ezt a motívációt olvasom ki a szerző által akkor leírt beszámolómból is.

Érdekes tényekre is bukkantam az írásban. A leírtak alapján készítettem egy kis közművelődési leltárt, eszerint Kazincbarcikán a művelődési központban illetve annak három (ismétlem: 3) területi művelődési házában a következő szabadidő eltöltési lehetőségek léteztek (emlékeztetőül: 1974-75-öt írunk!): néptánc, fúvós zenekar, irodalmi színpad, énekkar, képzőművészeti kör, fotó- és filmkör. A beszámoló tanúsága szerint akkoriban a városi könyvtár fiókkönyvtárakat tartott fent a munkások lakta körzetekben, gyermek- és klubkönyvtárat működtetett, és a jelentés szükségesnek tartja a munkásszállásokon működtetett szakszervezeti könyvtárak módszertani támogatásának javítását. Hm ... Vajon van-e még munkásszállás Kazincbarcikán? Alig hiszem. A szakszervezeti könyvtárakról meg rövidesen már csak az ehhez hasonló írásokat olvasó szakkutatók fognak tudni. A fentiekén kívül filmszínház is volt (jegyezzük meg zárójelben, hogy a felügyelő elvtárs kevesellte a művészfilmek arányát: szerintem most

boldog lenne az akkori aránnyal), és természetesen színházi előadásokat is lehetett látogatni.

A beszámoló szóvá teszi a barkácskör megszűnését, mai terminológiával az elégtelen piacfelmérést okolva: a művelődési központ munkatársai nem tudták, hogy az emberek mit akarnának ott csinálni. A marketing más tekintetben is fejlesztésre szorult: a jelentés nehezményezi, hogy még mindig nem kezdte meg működését a művelődési autó, amelynek az lenne a feladata, hogy az utcákat járva hangosbeszélőn át tájékoztassa az embereket a programlehetőségekről.

A „Nyitott ház” programja 1979-ből származik. Az Egressy Béni Művelődési Központ és 1981-től Könyvtár igazgatójaként ez a program volt Misi ars poeticája, az a szemlélet, illetve módszer, ami végigkísérte munkáját. Lényege nagyjából a következőkben foglalható össze: a művelődési központot klub jelleggel kell működtetni, a látogatóknak aktív kapcsolódást biztosítani, hogy „ne csak akkor jöjjenek, ha van jegyük valamire”, a terek jobb kihasználásával, a „nem íróasztali kapcsolatok” megvalósításával „előszobát” kell teremteni a rendszeres művelődéshez, ami a hétköznapi, a városi, társadalmi és közéleti demokrácia kérdéseiben egyaránt tájékozottabb embereket eredményez. A visszatérő közönségből közösséget, közösségeket lehet és kell építeni. Azt hiszem, nem járok messze az igazságtól, ha azt gondolom, hogy Misi szívéhez ennek a nagyon sikeres programnak a kidolgozása és megvalósítása állt a legközelebb.

Tovább lépve a 90-es évek elejére, a civil szervezetek kapcsán a következőket olvashatjuk a kötetben: „A mai magyar társadalom feladata az önszervező és az irányított társadalom egységének kiépülése és helyes arányainak megtalálása. (...) A mai magyar társadalom kulturális állapotát

két, egymással ellentétes irányú mozgás határozza meg. Egyfelől rohamos leépülés, másfelől az értékörzés-teremtés, az önszerveződés új mozgásformáinak előretörése jellemző.” Majd valamivel később: „Vélhető, hogy ma a gazdaság a termelés színvonalának fejlődése, minőségének javulása nem csak politikai-gazdasági akadályokba ütközik. A fejlődés gátja ma kulturális természetű is. Ebben a kérdésben válik nyilvánvalóvá, milyen károkat okozott a társadalomnak az öntevékenység, az önszerveződés, a kultúra, az értelmiség leértékelése”.

Mindkettő lényeglátó meglátás. Sajnos a helyes arányok megtalálása mindmáig nemcsak, hogy nem sikerült, de napjainkban az önszerveződés és az irányítottság arányainak újabb torzulása látszik kialakulni, igaz, ezúttal részben más területeken. A másik kérdésben minden jel szerint még inkább egyértelmű, hogy romlott a helyzet: termelés és a foglalkoztatottság növekedésének már nem csak kulturális természetű akadálya van, hanem baj van az alapvető képzettségi színvonallal is. A magyar politikai elitek és értelmiségi háttérű szövegeik vagy nem szembesítették magukat ezekkel a kérdésekkel, vagy kitartóan rossz válaszokat adtak/adnak rá.

A következő idézet tankönyvi tétel, és szintén nem aktualitás nélkül való. A kulturális intézmények és a kulturális tevékenységek típusai, a kultúrafinanszírozás kérdései című, 2001-es tankönyv egy részlete a következőképp hangzik: „... a Magyar Köztársaság Alkotmánya kimondja, hogy a Magyar Köztársaság tiszteletben tartja és támogatja a tudományos és a művészeti élet szabadságát. Ebből egyértelműen következik, hogy az állami és önkormányzati szervek feladata nem a művészeti alkotótevékenységek közvetlen irányítása, befolyásolása, hanem a feltételrendszer megteremtése, a támogatásra fordítható

közpénzek demokratikus és diszkriminációmentes elosztása, a kiemelkedő művészeti értékek megőrzése, közreadása, jelentős művészeti teljesítmények elismerése, a művészeti intézményrendszer (pl. galériák, színházak, hangversenytermek stb.) működtetése.” A kérdés felmerül: vajon tankönyvet és/vagy alkotmányt olvasnak-e politikusaink?

A szakmai írások sorát Kazincbarcika város 2010-ben elfogadott kulturális koncepciója és annak végrehajtási rendelete zárja. A kulturális koncepció a következőképp foglalja össze az alapelveket: „A koncepció alap gondolata a megértett teljesség, olyan új értékrend kialakítása, ahol harmonikusan ötvöződik egymással a hagyomány, a humanizmus és modernizáció. Megmaradhat egymás mellett a természeti és közösségi kötődés, a polgári humanizmus, a személyiség szabadságát tiszteletben tartó liberalizmus, tolerancia és kreativitás.” A mai gazdasági tervezésben használt módszerekkel, pl. stratégiai SWOT elemzéssel és a piaci kereslet értékelésével, valamint a turisztikai marketing fogalmi eszköztárral kiegészült kulturális koncepciót bizonyosan sok település megirigyelhetné, köztük egészen biztosan alma materünk városa, Sárospatak, amelynek 10 éve nincs ilyen elfogadott koncepciója.

A kötet a 40 év sajátos áttekintésével engem érdekes gondolatokra és újrafelismerésekre indított, beleértve azt a trivialitást is pl., hogy „A város nem a vízvezeték től és a központi fűtéstől város.” De szembeülhettem azzal is, hogy a divatos szóval life-long-learning-nek nevezett tendencia sem a semmiből került elő, voltak előzményei. És abban is segítségemre lesz talán, hogy a magas kultúra elkötelezett híveként jobban el tudjam helyezni magam a kulturális térképen.

Az összegző mű összegzéseként azt gondolom, hogy a lomolás a legtöbb ember

életének szerves része, de a könyv motója engem arra figyelmeztet, hogy a mi korosztályunk is belépett abba a korba, amikor neki kell látni lomolni, a magunk mögött hagyott évtizedek tárgyi és szellemi lerakataiból kiválogatni mindazt, amit *tudatosan* akarunk az utódainkra, az utókorra hagyni. A könyv nyilván ezzel a gondolati háttérrel, az értékek hagyományozásának szándékával jött létre – mindazonáltal azt gondolom, hogy a *Lomjaim*, mint

írásmű, nem önmagában érték, a benne szereplő írások inkább lenyomatok, egy négy évtizedet átfogó szakmai tevékenység lenyomatai. A hagyományozandó értéket a művelődési központ igazgatóként és a területi közművelődést irányító szakemberként végigvitt szakmai életmű képviseli, amelyet a jobbtó szándék, a dolgozó, művelődni és kulturálódni akaró emberek iránt érzett felelősség, és az ebből fakadó konzekvens magatartás jellemez.

(Hazag Mihály: Lomjaim. Válogatás szakmai írásokból, riportokból, beszédekből. Kazincbarcika, 2010. A kötet bemutatóján, 2011. március 31-én, Budapesten, a Magyar Borok Házában elhangzott beszéd szerkesztett változata.)

Somogyi György: Avakum pápa

Lukács Gergely Sándor

Megújuló energiaforrások Észak-Magyarországon

Hazánk legtöbb társadalmi és gazdasági hátránnyal sújtott része, az észak-magyarországi régió, Magyarország északkeleti részén helyezkedik el. Területe 13.430 km², amely az ország területének 14,4%-át teszi ki. Három megye található itt: Borsod-Abaúj-Zemplén, Heves és Nógrád. A régió északon Szlovákiával határos, és 1.223.238 főt számláló lakónépességgel a negyedik Magyarországon. Természeti kincsei: barlangok, gyógyvíz-, hévíz- és ásványvízforrások. Területének 13%-a országos és helyi jelentőségű védett természeti érték, amely az ország védett területének 22%-át adja. Ásvány- és nyersanyag vagyonából az építőanyagban való gazdagsága, valamint jelentős lignitlepei emelhetők ki. Folyóvizei közül a legjelentősebb a Tisza, a Bodrog, a Hernád, a Sajó, a Zagyva és az Ipoly. A terület állóvizekben szegény. Legjelentősebb tava az egyre nagyobb idegenforgalmi vonzerőt jelentő Tisza-tó.

Az észak-magyarországi régióban 610 település van, ebből 39 város. A városi népesség aránya 51,8%, amely a legalacsonyabb a régiók között. Az átlagos települési lakosságszám 2050 fő, amely kisebb, mint a 2138 fős országos vidéki átlag. A településszerkezetben a kis lélekszámú falvak a meghatározóak. Az 1000 fő alatti településeken élők aránya meghaladja az országos átlagot. Az 500 főnél kisebb népességű törpefalvak aránya 29%, az itt élők hányada ugyanakkor nem éri el a 4%-

ot sem. A képzett munkaerő hiánya rontja a vállalkozások versenyképességét, ezért kisebb a térségi jövedelem, alacsony a tőke abszorpciós képesség. Még jelentős támogatásokkal sem könnyű kimozdítani a gazdaságot a holtpontról. A fizetőképes kereslet hiánya és a méretgazdaságossági követelmények teljesíthetetlensége a helyi szolgáltatások működtetését is ellehetetleníti. Az átlagos lakás a régióban öregebb, kisebb, alacsonyabb komfortfokozatú és kevesebb szobával rendelkezik, mint az országos átlag. A közművek kiépítettsége elmarad az országos átlagtól.

Az észak-magyarországi régió tradicionálisan szénbányászati és nehézipari központként ismert. A kohászat és a bányászat világválsága Magyarországon néhány év késéssel, a rendszerváltozást közvetlenül megelőző években, a keleti piacok elvesztésével egyidejűleg jelentkezett, amikor a gazdaság mélypontra, a társadalmi-politikai rendszer átalakulóban volt. Az alapanyag- és energiaszektor problémái valamint a gyenge színvonalú kormányzati és régiós válságkezelés következtében leépült a feldolgozóipar is. Ennek hatására alakult ki az ország legmagasabb arányú munkanélkülisége. Mindezek következtében a lakosság életszínvonala lényegesen alacsonyabb, mint az országos átlag. Különösen a humán erőforrás hasznosítás szempontjából hátrányos az észak-magyarországi régió utolsó helyezése a 10 ezer lakosra jutó kutató és fejlesztő lét-

számban. Az egészségi-helyzetet jellemzi, hogy a halálzási mutatók itt a legrosszabak hazánkban.

A megújuló energiaforrás olyan energiaforrások közös neve, amelyek egy jellemző időciklus alatt újra termelődnek, illetve a kimerülés veszélye nélkül felhasználhatók. Ezek közé tartozik a közvetlen napenergia – napkollektorok, fotoelektromos átalakítók, naperóművek –, valamint a közvetett napenergia – szél-, víz-, zöld (biomassza)-, árapály-, földhő- (geotermikus) energia, az óceánok hőtartalma és hullámvásának energiája. A szerző 25 éve foglalkozik az egyik legfontosabb hazai megújuló energiaforrás, az energetikai biomassza termelés és hasznosítás kutatásával. Ezzel a könyvvel az új energiahordozó előállítási és hasznosítási paradigma térnyerését kívánja elősegíteni, amelynek lényege, hogy a nagy energiatermelő és ellátó rendszerek mellett és egyre inkább helyettük létrejönnek a helyi igényeket kiszolgáló, túlnyomórészt helyben található erőforrásokat hasznosító sokpólusú, egyenként kis kapacitású, ám együtt nagy hatóerejű megújuló energia termelő-szállító-elosztó-fogyasztó rendszerek. A jövő intelligens energiaellátó rendszere a megújuló energiaforrásokból és azok szétosztó hálózatából áll, és az energiapiacra olyan esélyekkel vesz részt, mint az egyéb hagyományos erőművek. Ez a koncepció a modern információs és kommunikációs technológiákra alapozott integrált energiaellátó rendszerrel növeli a megújuló energiák gazdasági hasznát, és ez ma már a vezető ipari országokban fontos szempontot nyújt a megújuló energiák támogatásához.

A versenyképes decentralizált energiaellátás tárgya tehát az energia előállítása a fogyasztás helyén, vagy az energia felhasználása a keletkezés helyén, szem előtt tartva energetikai, ökonómiai és ökológiai szempontokat, mint az optimális

működési energiaköltség, az előállításból származó minimalizált emisszió. A fenn tartható fejlődés egyre sürgetőbb igényvel követeli meg, a tudományos technikai és szervezési feltételek pedig egyre inkább lehetővé teszik, hogy az egész energetikai rendszerben olyan áttörés következék be, mint pl. amikor a központi számítógép óriásokat felváltották a személyi számítógépek.

Az észak-magyarországi régió kiváló adottságokkal rendelkezik a zöld (biomassza), a földhő- (geotermikus) energia termelés és a vízenergia hasznosítás terén, de szélenergia forrásai sem elhanyagolhatóak. A régió alatt forró tenger van, amelynek energiáját számos helyi célra fele lehet és fel is kell használni. A napenergia helyi hasznosítása pedig olyan többlet jövedelemszerzési lehetőség, amelyet a leghátrányosabb helyzetű településeken és kistérségekben is ki lehet aknázni. A régió felzárkózásának kulcskérdése az, hogy képes lesz-e olyan mentalitásváltásra, amely révén a kooperációs hajlama, együttműködési készsége alapvetően megjavul. A mezőgazdaság területhasznosítási paradigmaváltás előtt áll. A világpiacon és hazai fejlemények oda vezetnek, hogy a termőföld direkt módon történő energetikai hasznosítása egyre közelebb kerül a tömeges megvalósításhoz. Ennek sorrendje komoly jelentőséggel bír. Először a mezőgazdasági és erdészeti melléktermékeket, majd a parlagokat, hasznosítatlan gyepeket kell energetikai célra hasznosítani és csak ezt követően a jobb gabonatermő területek egy kisebb részét. És csak olyan mértékben, amely nem veszélyezteti az élelmiszer ellátást. A megújuló energiatermelés és -hasznosítás fontos szerepet kaphat az észak-magyarországi régió hátrányos helyzetű kistérségeiben, ahol kedvezőtlenek a termőhelyi és/vagy társadalom-gazdasági-környezeti viszonyok, hiszen a fásszárú energia növé-

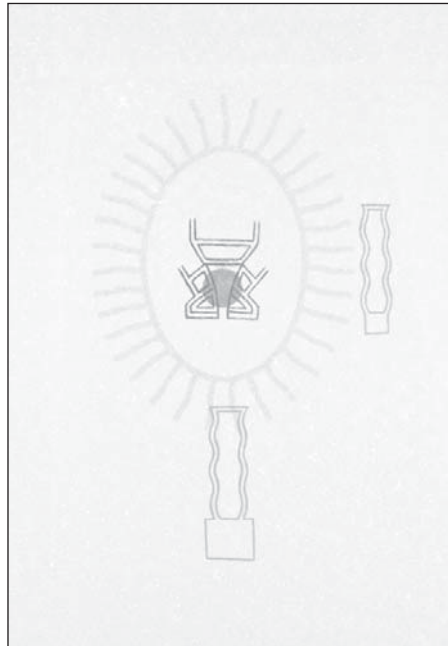

nyek ezeken a területeken is eredményesen termeszthetők, ezeken a területeken is kitermelhető és hasznosítható a földhő, itt is fel lehet használni a napenergiát. A megújuló energiafa termelés és hasznosítás ezeken a területeken alapvetően növeli a foglalkoztatási lehetőséget, támogatja a helyi jövedelemtermelést és a jövedelmek nagy részének helyben való felhasználását is. Ennek elősegítésére dolgoztuk ki és mutatjuk be a Szociális Energetikai Biomassza Programot.

Kutatásaink azt bizonyítják, hogy a megújuló energia termelő és felhasználó szervezetek együttműködési hálózata nélkül

nem valósulhat meg a helyi energiaforrások jobb kihasználása (sem). Az erőt sokszorozó összefogások nélkül nem leszünk képesek növelni az energia ellátás biztonságát, csökkenteni az ország energiaimport függőségét és az energiatermelés és ellátás által okozott környezetterhelést. A szerző ebben a könyvében (is) a gyakorlati alkalmazhatóság igényével közelíti meg a megújuló energiaforrásokat, ezért konkrét régiós megújuló energia stratégiát is bemutat annak érdekében, hogy elősegítse a közös gondolkodást, hogy minél előbb közüggé válhasson a helyi megújuló energia termelés és hasznosítás.

(Lukács Gergely Sándor: Az Észak-Magyarországi régió megújuló energia stratégiája. Szaktudás Kiadó Ház, Budapest, 2010. A kötetre a Bevezetés rövidített közlésével hívjuk fel a figyelmet.)

Kótai Tamás: Csíki lapok II.

Számunk szerzői

Áfra János 1987-ben született Hajdúböszörményben. Költő, képzőművész, egyetemi hallgató, a LÉK irodalmi kör (Debrecen) tagja. (janosafra@gmail.com)

Balázs Zoltán 1988-ban született Gyergyószentmiklóson. Költő, egyetemi hallgató, a LÉK irodalmi kör (Debrecen) tagja. (balazzoltan88@gmail.com)

Barcsai László 1988-ban született Miskolcon. Költő.

Bertha Zoltán PhD 1955-ben született Szentesen. József Attila-díjas irodalomtörténész, kritikus, a Károli Gáspár Református Egyetem docense. (berthazoltan5@gmail.com)

Bolvári-Takács Gábor PhD 1967-ben született Sárospatakon. Történész, művelődésszervező, jogász, a Magyar Táncművészeti Főiskola habilitált főiskolai tanára, lapunk főszerkesztője. (btg@zemplenimuzsa.hu)

Egey Emese PhD 1966-ban született Budapesten. Nyelvész, a Nyugat-magyarországi Egyetem Bölcsészettudományi Karának főiskolai docense (Szombathely), lapunk szerkesztőbizottsági tagja. (Egey.Emese@btk.nyme.hu)

Farkas Gábor 1977-ben született Miskolcon. Költő, irodalom-kritikus, tanár. (fignum@gmail.com)

Gergely Sándor (Lukács Gergely Sándor) 1943-ban született Jászárokszálláson. A mezőgazdasági tudomány kandidátusa, a gyöngyösi Károly Róbert Főiskola Kutató Fejlesztő Központjának igazgatója, c. egyetemi tanár. (sgergely@karolyrobert.hu)

Hajdú Ildikó 1978-ban született Miskolcon. A Miskolci Galéria Városi Művészeti Múzeum gyűjteménykezelő-muzeológusa, a Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Karának PhD-hallgatója. (hil.di@mailbox.hu)

Hámori Ferenc 1950-ben született Sátoraljaújhelyben. Villamosmérnök. (hamori.ferenc@t-online.hu)

Kosárkó László 1976-ban született Miskolcon. A sátoraljaújhelyi V. István Közgazdasági és Informatikai Szakközépiskola tanára, az ELTE Bölcsészettudományi Karának PhD-hallgatója. (kosarko@freemail.hu)

Kovács József (Gábori Kovács József) 1983-ban született Sajószentpéteren. Költő. (gaborikovacs@freemail.hu)

Mezősi Miklós PhD 1960-ban született Budapesten. Költő, irodalom- és operatörténész, a Nyugat-Magyarországi Egyetem Savaria Egyetemi Központjának egyetemi docense (Szombathely). (miklos.mezosi@gmail.com)

Pál Sándor 1989-ben született Kiskunmajsán. A Szegedi Tudományegyetem történelem-magyar szakos hallgatója. (vallandis@gmail.com)

Rácz István (Töketerebes, 1908 – Helsinki, 1998) tanár, fotóművész, műfordító.

Szalay László Pál 1976-ban született Fehérgyarmaton. Református lelkész, újságíró (Telkibánya). (szalaylp@gmail.com)

Szathmáry Zoltán 1982-ben született Sárospatakon. Jogász, ügyészségi titkár a Budapesti IV. és XV. Kerületi Ügyészségen, a Pécsi Tudományegyetem Állam-és Jogtudományi Karának PhD-hallgatója. (szathmary.zoltan@gmail.com)

Tamusné Molnár Viktória 1969-ben született Debrecenben. A Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskola adjunktusa, doktorjelölt. (tamusviki@gmail.com)

Zsávolya Zoltán PhD 1968-ban született Csornán. József Attila-díjas költő, író, irodalomtörténész, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészettudományi Karának egyetemi docense. (zsavolya@gmail.com)

(Az e-mail címmel nem rendelkező szerzők a főszerkesztő közvetítésével érhetők el: btg@zemplenimuzsa.hu.)

Gaál József: Lapok a „HOMOGRAM” mappából III.